

Lastniško poželenje

Otroke že v vrtcu učijo, da je strah votel, okoli ga pa nič ni. A del naše politike se nikakor ne more znebiti strahu, da bi kdo drug namesto države prevzel vpliv v določenih podjetjih. Tako si je sedanja oblast na pobudo ene od strank v strategiji upravljanja kapitalskih naložb za pet družb umislila nekakšno prepoved koncentracije lastništva posameznega zasebnega lastnika, ki ne bi smel preseči državnega vpliva. Država ima seveda vso pravico, da si v določenih podjetjih, ki jih prepozna kot pomembne oziroma strateške, zagotovi želeno mero vpliva, a to mora biti skladno z zakonom in pravili svobodnega trga. Predlagana rešitev pa je po mnenju pravne stroke po zakoniti poti težko dosegljiva, po drugi poti pa lahko ustavno sporna.

Zakonodajno-pravna služba državnega zbora je opozorila, da vzpostavljane omenjenih ovir za zasebne vlagatelje lahko pomeni čezmeren poseg v pravice oziroma svoboščine drugih

Maja Grgič
o koncentraciji
lastništva
državnih podjetij

Težko je pričakovati, da bodo zasebni vlagatelji glasovali za utrditev državnega vpliva v družbah.

oseb in je zato lahko v nasprotju z ustavo in tudi pogodbo Unije. Temu pritrjujejo tudi ugledni pravniki. Zakon o gospodarskih družbah sicer omogoča uveljavitev takšnih omejitev v statuta

podjetij, kar si je očitno zamislila tudi vlada, a s tem se mora na skupščini strinjati vsaj tri četrtnine delničarjev.

Vlada je prepoved koncentracije lastništva predvidela za NLB, Krko, Pozavarovalnico Sava, Savo in Petrol, a na potrebno podporo za spremembo statuta lahko računa le v primeru NLB, kjer je edina lastnica in namerava po privatizaciji prek IPO ohraniti četrtninski delež. V drugih štirih družbah ima četrtninski do tretjinski delež in težko je pričakovati, da bodo zasebni vlagatelji glasovali za takšno utrditev državnih okopov v omenjenih družbah. S tem si ne bi le zaprli vrat za večje za uveljavljanje lastnega vpliva, ampak tudi zmanjšali možnosti za morebitno prodajo delnic, ki jih imajo v kateri od navedenih družb. Kupci, ki bi si želeli več kot le portfeljsko naložbo, za nakup takih delnic namreč ne bodo zainteresirani.

Strah pred neželenim prevzemom katere od teh družb je v resnici odveč. Vlada je namreč omenjenih pet podjetij uvrstila med pomembne naložbe, kar pomeni, da država v njih svojega deleža tako in tako ne bo znižala pod četrtninski delež plus delnico, s čimer bo zasebnim vlagateljem že tako in tako onemogočala popoln vpliv. V Petrolu pa je za povrh za pridobitev več kot četrtninskega deleža nujno soglasje vlade. Če bo ta vendarle našla kak obvod za uveljavitev načrtovanih omejitev koncentracije, bo tudi zapravila, da bi z vstopom zasebnih vlagateljev ta podjetja pridobila nova znanja, trge, naložbe in tudi boljše korporativno upravljanje. Izkušnje Sija namreč kažejo, da je sobivanje državnega in strateškega lastništva v podjetjih mogoče.

Politiki, ki že leta sedijo na tramvaju poželenja po ohranjanju vajeti v najboljših pa tudi malo manj dobrih državnih družbah, si po eni strani krčevito prizadevajo zabiti nove plotove zaščite pred morebitnimi tujimi vlagatelji. Po drugi strani pa se pritožujejo in čudijo, zakaj v privatizacijskih postopkih ni množice strateških kupcev in zakaj je naša država daleč od vrha priljubljenosti za nove neposredne tuje naložbe.